

Ei se synny, synnyttä- mättä

Otsikko on Kalevalaseuran nettisivujen Kalevala-päivistä.

Tänä vuonna juhlistetaan nykymuotoisen Kalevalan 170-vuotispäivää. Juhla on en-

ri.sibem@lmsinotti.sisim

muuta kunnianosoitus Elias Lönnrotille, mutta myös Sammatille, jossa hän oli syntynyt ja sinne hän myös palasi eläkepäiviään viettämään.

Elias Lönnrotin koostama Kalevala on suomalaisten kansalliseepos. Se on suomalaisen kirjallisuuden merkkiteos – kulttuurimme mahtavin monumentti. Se on myös yksi maailman kirjallisuuden suurista runoelmista. Ei ole ihme, että se on käännetty 60 kielelle ja on edelleenkin käännettyin suomenkielinen teos.

Kalevalan varaan alettiin rakentaa heiveröistä suomalaista identiteettiä. Kalevalaa laatiessaan Lönnrot muokkasi kansanrunot tarkoituksellisesti viittaamaan Suomeen ja suomalaisiin kansakuntana. Hän halusi tehdä testit yleisesti käsitettäviksi, jotta koko kansa voisi niitä lukea. Kalevala-epoksen kansallisen aseman kannalta oli myös merkittävää, että Lönnrot ei kirjannut omaan nimeään eeposjulkaisun kansilehdelle.

Kalevala kytkeytyi selkeästi tuolloin vahvistuviin valitukseksiin tavoitteisiin kuten suomen kielen aseman vahvistamiseen ja kohottamiseen sivistyskieliksi, suomenkielisen kirjallisuuden edistämiseen sekä yleisen kouluopetuksen ja kansansivistyksen aikaansaamiseen.

Erityisen merkittävää myöhemminä vuosikymmeninä oli taiteilijoiden kiinnostuksen heräämisessä Kalevalaan ja sen sisältöön. Taiteessa erityisesti karelianismi toi Kalevalan merkkihenkilöt tutuiksi esimerkiksi Akseli Gallen-Kallela. Musiikissa Jean Sibelius on monta teostaan nimennyt Kalevalan mukaan kuuluisimpana ja suomalaisille läheisimpänä Finlandia, jonka alkuperäisessä 6-osaisessa näytelmässä 1. osa oli nimeltään Väinämöinen ja 6. Herää Suomi.

Kalevala herätti myös kiinnostusta ulkomailla. Se käännettiin varsin nopeasti ruotsiksi (ns. vanha Kalevala) jo 1841 sekä monille eurooppalaisille

valtakielille kuten englanti, saksa, ranska venäjä, ja unkari. Näin Kalevala nosti pienen, tuntemattoman, Venäjän alaisuudessa olevan kansan eurooppalaiseen tietoisuuteen.

Elias Lönnrotin koko elämäntyö lääkärinä, kansanvalistajana, suomalais-ruotsalaisen sanakirjan laatijana, Kalevalan ja sen sisäkirjan Kantelettaren laatijana ja kansanomaisena mielipiteen muokkaajana tähtäsi suomalaisen identiteetin aikaansaamiseen, kansalaisten elintason nousemiseen sekä koulutustason nostamiseen.

Pitäessään Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran vuosikokouksessa 1861 avauspuheen hän totesi mm: ”Minulla taas on aina yksi suomen kielen ja kirjallisuuden saarnani kosk`en tiedä mitään Suomen maalliselle tulevaisuudelle tärkeämpää.” Siinä on Kalevalan merkitys.

Risto Piikka

Paikkarin torpan tuki ry:n puheenjohtaja